

Leimapaperikonttori - Suomen Leimakonttori -

Leima- ja valmisteverokonttori

Leimamaksu eli velvollisuus määrätyissä tapauksissa käyttää leimattua paperia oli ollut Ruotsi-Suomessa käytännössä jo 1600-luvulta lähtien. Kun Suomi sitten oli liitetty Venäjään, perustettiin 4.4. 1810 erityinen L e i m a p a p e r i k o n t t o r i (Charta Sigillata Contoires; karttapaperikonttori) hallituskonseljin talousosaston yhteyteen. Sen virkamiehinä toimivat talousosaston kamreerit. Koska konttorilla ei ollut omia toimihenkilöitä, tuotti viraston toiminta häiriöitä ja vaikeuksia. Näin ollen päätettiin konttori erottaa senaatista itsenäiseksi virastoksi 19.5. 1816 annetussa keisarillisessa johtosäännössä.

Mainitun johtosäännön mukaan leimapaperikonttorin tuli toimia senaatin talousosaston yleisen ja finanssitoimituskunnan erityisen valvonnan alaisena. Konttorin virkamiehinä toimivat kamreeri ja kassööri, joiden nimityksen talousosasto suoritti. Kamreerin tuli huolehtia ns. suuresta eli valkoisesta ja kassöörin mustasta leimasta. Tarkkoja säännöksiä oli leimattujen paperien käytöstä, ja koko toiminta tapahtui kiinteästi finanssitoimituskunnan päällikön valvonnan alaisena. Konttorin kirjeenvaihdossa oli työ jaettu siten, että kamreeri laati ja kirjoitti kaikki menevät kirjeet, kassööri puolestaan merkitsi diaariin kaikki saapuvat ja lähtevät kirjeet ja asiakirjat. Lähetettävät kirjeet oli jätettävä kansliatoimituskuntaan, joka huolehti niiden edelleen toimittamisesta vapaakirjeinä. Lääninkonttorien tuli maa-

herran välityksellä tilata leimatut paperit leimapaperikonttorista. Lääninkonttorien ilmoitusten ja tilitysten perusteella kassööri laati leimapaperikonttorin pääkirjan yleistilityksineen, jotka sitten oli lähetettävä finanssitoimituskunnalle.

1800-luvun kuluessa annettiin leimapaperikonttorille lisäohjeita sen tehtävien lisääntyessä. Niinpä vuosisadan puolivälissä otettiin käyttöön postimerkit ja irralliset leimamerkit, joiden painatuksesta muiden leimattujen virallisten paperien lisäksi leimapaperikonttori huolehti. Kun vasta 1863 lähtien valtiopäivät säännöllisesti kutsuttiin koolle, säädettiin mm. leimaveroasiat ns. suostuntaan kuuluviksi, joiden hyväksymiseen vaadittiin säätyjen suostumus.

1870-luvulla suunniteltiin leimapaperikonttorin lakkauttamista ja sen tehtävien siirtämistä valtiokonttorille, mutta tästä ei tullut mitään. Sen sijaan tehtiin erilaisia suunnitelmia sen uudelleen järjestämiseksi. Tuloksena oli, että 21.2. 1894 julkaistiin asetus, jonka mukaan leimapaperikonttorista muodostettiin Suomen Leimakonttori (Finlands Stämpelkontor). Vähän myöhemmin julkaistiin sen johtosääntö, jossa oli yksityiskohtaiset säännökset viraston toiminnasta.

Uusien säännösten mukaan leimakonttorin tehtävänä oli huolehtia leimapaperin, leimamerkkien, postimerkkien, pelikorttiveronauhojen, postisäästöpankkien kuittikuponkien ja säästömerkkien sekä muiden veromerkkien vahvistamisesta. Leimakonttori oli edelleen talousosaston finanssitoimituskunnan alainen. Sen johtajana toimi kamreeri. Konttorin yhteydessä ole-

van kirjapainon valvojana oli kontrollööri. Entinen kassöörin virka lakkautettiin ja tämän tehtävät pääasiassa yhdistettiin kamreerin virkaan. Niinpä viimeksimainittu tuli kuten kassöörin aikaisemmin joka vuosi lähettää konttorin tilit finanssitoimituskuntaan. Säännökset "valkoisesta" ja "mustasta" leimasta oli myös poistettu, koska leimaaminen suoritettiin koneellisesti. Sen sijaan puhuttiin alkuperäisistä painolaatoista, joiden säilyttämisestä ja kontrollista oli voimassa erikoismääräykset. Tarkat määräykset annettiin myös vesileimoista.

Suomen Leimakonttorin uusi johtosääntö annettiin valtioneuvoston tekemällä päätöksellä 14.6. 1923. Suurin piirtein se sisälsi samanlaisia säännöksiä kuin v:n 1894 johtosääntö. Huomattavin muutos oli, että painatustyöt oli tästä lähtien tehtävä Suomen Pankin setelipainossa. Virkamiehinä toimivat edelleen kamreeri ja tarkastaja (kontrollööri). Konttorin tuli "säädettyssä ajassa lähettää tilit asianomaisille virastoille".

8.3.1924 annetulla asetuksella säädettiin, että leimakonttori lakkasi olemasta itsenäinen tilivirasto. Samalla se siirrettiin valtiokonttorin alaiseksi "erikoistilintekijäksi".

18.12.1936 säädettiin laki, jonka mukaan leimakonttori ja tullihallituksen yhteyteen perustettu aksiisikonttori yhdistettiin Leima- ja valmisteverokonttori k s i. Yksityiskohtaiset säännökset sen toiminnasta annettiin asetuksella 30.12.1936. Leima- ja valmisteverokonttori jakaantui leimatoimistoon ja valmisteverotoimistoon.

Edellinen käsitteli pääasiassa varsinaisia leimaveroasioita (leimamerkit, postimerkit, veromerkit ym.), jälkimmäinen taas valvoi valmisteverolakien ja säännösten noudattamista. Kummallakin toimistolla oli esimies, joista yksi samalla toimi leima- ja valmisteverokonttorin päällikkönä. Lisäksi oli leimatoimistossa kontrollööri ja valmisteverotoimistossa kaksi assistenttia; tämän lisäksi oli konttorissa muuta apuhenkilökuntaa.

22.4.1949 annetulla lailla leima- ja valmisteverokonttori muutettiin valmisteverokonttoriksi. Samalla leimatoimiston tehtävät siirrettiin Suomen Pankille. Täten ent. leimakonttori tosiasiallisesti lakkautettu, koska uusi valmisteverokonttori hoitaa vain valmisteveroasioita.

KANSALLISARKISTO

Valmisteverokonttori perustettiin lain 339/49 perusteella ja aloitti toimintansa 1.5.1949 (lain toimeenpanoasetus, 340/49).